

ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบครั้งที่ ๒๐ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๘

๑. คัพพ์เช่นไร ชื่อว่าอาชยต ฯ ในอาชยตนั้นท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง ฯ (๒๕๕๓)
๒. วิภัติอาชยตเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไรบ้าง ฯ วิภัติไหน เมื่อลงแล้วต้องทิ้งอะ อ ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง ฯ (๒๕๕๓/๒)
๓. ในอาชยตนั้นท่านแบ่งบทเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ แต่ละบทเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร ฯ (๒๕๕๒)
๔. กิริยาคัพพ์เช่นไร ชื่อเหตุกัตตฺวาจก ฯ จงเขียนวิภัติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสบทมาดู ฯ (๒๕๕๒/๒)
๕. คัพพ์เช่นไร ชื่อว่าสาธนะ ฯ มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ นายโก, โภชน จัดเป็นสาธนะอะไร ฯ (๒๕๕๒)
๖. คัพพ์เช่นไร ชื่อว่ากัมมสาธนะ ฯ และกัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร ฯ (๒๕๕๓)
๗. ต ปัจจัยในกิริยาคิต์ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ม หรือ ห เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง ฯ จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ ฯ (๒๕๕๒/๒)
๘. กิริยาคิต์ต่อไปนี้ คือ ภุตฺโต, นิคุขมฺม แปลว่าอย่างไร ฯ สำเร็จรูปมาจากอะไร ฯ (๒๕๕๓/๒)

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ๑-๒
เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒๐ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๘

๑. **ตอบ** คัพท์กล่าวกริยาคือความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่าอาขยาต ฯ
ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วณะ บุรุษ ชาติ วาก ปัจจัย เพื่อเป็น
เครื่องหมายเพื่อความให้ชัดเจน ฯ
๒. **ตอบ** วิภัติอาขยาตเป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วณะ บุรุษ ฯ
มิ ม วตุตมานา กิตี **หิ มิ ม ปญจมี** กิตี อยู่ข้างหลัง เมื่อลงแล้วต้องทิ้งอะ **อ** ที่สุดปัจจัยเป็น **อา** ใน
หมวดธาตุทั้งปวง ฯ
๓. **ตอบ** ในอาขยาตนั้น ท่านแบ่งบทเป็น ๒ บท คือ
ปรัสสบท บทเพื่อผู้อื่น ๑
อัตตโนบท บทเพื่อตน ๑ ฯ
ปรัสสบท เป็นเครื่องหมายให้รู้กริยาที่เป็นกัตตุวาก ฯ
อัตตโนบท เป็นเครื่องหมายให้รู้กริยาที่เป็นกัมมวากและภาววาก ฯ
๔. **ตอบ** กริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกริยาของผู้ให้ผู้อื่นทำนั้น กริยาศัพท์นั้น ชื่อ
เหตุกัตตุวาก ฯ
ได้เขียนวิภัติหมวดบัญญัติ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดังนี้

ปญจมี (ปรัสสบท)		
	เอก.	พหู.
ป.	ตุ	อนตุ
ม.	หิ	ถ
อ.	มิ	ม

๕. **ตอบ** คัพท์ที่ท่านให้สำเร็จมาแต่รูปวิเคราะห์ ชื่อว่าสาธนะ ฯ
(สาธนะนั้น) มี ๗ คือ กัตตุสาธนะ, กัมมสาธนะ, ภาวสาธนะ, กรณสาธนะ, ลัมปทานสาธนะ,
อปาทานสาธนะ, อธิกรณสาธนะ ฯ
นายโก จัดเป็นกัตตุสาธนะ ฯ
โกชน จัดเป็นกัมมสาธนะ ฯ
๖. **ตอบ** ผู้ทำ ฯ ซึ่งสิ่งใด คัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า **ปิโย** เป็นที่รัก **รโส** วิสัยเป็นที่ยินดี กิตี คัพท์ที่
เป็นชื่อของสิ่งของที่เขาทำ เป็นต้นว่า **กิจจ** กรรมอันเขาพึงทำ **ทาน** สิ่งของอันเขาพึงให้ กิตี ชื่อว่ากัมมสา
ธนะ ฯ
กัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลอย่างนี้ คือ
ที่เป็นกัตตุรูป แปลว่า “เป็นที่”

ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า “เป็นเพื่อนเรา” ๑

๗. **ตอบ** **ต** บั๊จจัย ในกิริยาภิตกั เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี **ม** หรือ **ห** เป็นที่สุด แปลง **ต** เป็น **ด** ดังนี้
ธาตุมี **ม** เป็นที่สุด แปลง **ต** เป็น **นด** แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น **ปกกนโต** หลีกไปแล้ว สำเร็จรูปมาจาก **ป** บทหน้า **กม** ธาตุ ในความก้าวไป,
ธาตุมี **ห** เป็นที่สุด แปลง **ต** เป็น **พห** แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น **รพฺโห** งอกแล้ว สำเร็จรูปมาจาก **รห** ธาตุ ในความงอก ๑

๘. **ตอบ** **กตุโต** แปลว่า อัน...กินแล้ว ๑ สำเร็จรูปมาจาก **กข** ธาตุ ในความกิน, **ต** บั๊จจัย ธาตุมี **ช** เป็นที่สุด เอาที่สุดธาตุเป็น **ต** ๑
นิกขมม แปลว่า ออกแล้ว ๑ สำเร็จรูปมาจาก **นิ** บทหน้า, **ขม** ธาตุ ในความออก, **ตุนา** บั๊จจัย อุป ล้อยู่หน้า แปลงบั๊จจัยทั้ง ๓ ตัว (ตุนาที่บั๊จจัย คือ **ตุน**, **ตฺวา**, **ตฺวาน**) เป็น **ย** ธาตุมี **ม** เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง **ย** กับที่สุดธาตุเป็น **มม** ๑

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ข้อแนะนำการตอบปัญหา

ในการเฉลยปัญหาไวยากรณ์นี้ ผู้เฉลยเลือกใช้รูปแบบ “การตอบแบบทวนคำถาม” กล่าวคือ การนำข้อความในคำถามมาเรียบเรียงเป็นประโยคคำตอบที่สมบูรณ์ เพื่อให้ให้นักเรียนคุ้นเคยกับการเขียนตอบที่ชัดเจน สุกภาพ และลดความผิดพลาดในการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมใช้ในการสอบวัดผลธรรม-บาลี สนามหลวง โดยมีหลักการง่าย ๆ คือ “ถามอย่างไร ตอบอย่างนั้น” และเมื่อถาม “จง...” ให้ตอบ “ได้...”
ทั้งนี้ ไม่ควรใช้รูปแบบการตอบแบบเจาะจง (ตอบสั้น) เพราะจะทำให้คำตอบดูห้วน ไม่สุภาพ และสื่อความหมายไม่ชัดเจนที่กำลังตอบในประเด็นใด ซึ่งอาจสร้างความลำบากให้แก่กรรมการในการพิจารณาคะแนนได้